

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 147/14
Люксембург, 11 ноември 2014 г.

Заклучение на генералния адвокат по дело C-472/13
Andre Lawrence Shepherd/Bundesrepublik Deutschland

Според генерален адвокат Sharpston лице от неучастващия в бойни действия личен състав на въоръжените сили може да иска предоставяне на убежище, ако счита, че е изложено на риск от съдебно преследване или наказване за отказ да изпълнява военна служба, когато изпълнението ѝ би могло да предполага извършване на военни престъпления

При оценяването на такива молби националните органи не трябва да прилагат правила или процедури, основани на международното наказателно право

Според директивата на ЕС за минималните стандарти за признаването на статут на бежанец¹, гражданин на трета държава, който поради основателните си опасения от преследване в страната си на произход по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група, може да поиска статут на бежанец в ЕС.

Г-н Shepherd, гражданин на САЩ, постъпва в състава на въоръжените сили на САЩ през 2003 г. Той преминава обучение като техник по поддръжката на хеликоптери „Апачи“ и през 2004 г. е изпратен в Ирак, където се занимава с техническа поддръжка (основно) на хеликоптери. През февруари 2005 г. той се връща с военната си част в базата ѝ в Германия. Тогава у него се пораждат съмнения относно законността на войната в Ирак и той започва проучвания в тази насока. Към момента, когато получава нова заповед за разпределение в Ирак през 2007 г., той вече е достигнал до становището, че войната противоречи на международното право. Той счита, че тези военни операции включват системна, безразборна и несъразмерна употреба на оръжие, без да се мисли за цивилното население. Вследствие по-специално на зачестилите операции с участието на бойни хеликоптери „Апачи“ нараства броят на пострадалите цивилни лица и се нарушава международното хуманитарно право. Според него хеликоптерите нямало да могат да се използват, ако той и други техници по поддръжката не ги привеждат в бойна готовност.

Г-н Shepherd не желае да поема риска да участва във военни престъпления в контекста на разполагането на неговата военна част в Ирак. Той не е обмислял възможността да отправи молба до органите на САЩ да не бъде разпределен на основание отказ от военна служба поради убеждения, защото не отхвърля изцяло употребата на война и сила. Наистина в края на първоначалния срок на службата си той се записва отново. Убеден е, че молба за отказ да изпълнява военна служба не би го предпазила от ново разпределение в Ирак. Поради това решава да напусне армията на САЩ, преди да е започнал втори период на служба там, и на 11 април 2007 г. дезертира. Тъй като отказът му да изпълнява военна служба в Ирак го излага на риск да бъде подложен на наказателно преследване за дезертьорство от военните органи на САЩ, през август 2008 г. г-н Shepherd подава молба за убежище в Германия.

¹ Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52) (наричана по-нататък „Директивата за признаването“).

През март 2011 г. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците) (наричана по-нататък „Bundesamt“) отхвърля молбата за убежище на г-н Shepherd поради следните мотиви: (i) не съществува основно право на отказ от военна служба; (ii) г-н Shepherd е можел да напусне военната служба по законен начин и (iii) Директивата за признаването не се прилага за лице в неговото положение.

Това г-н Shepherd обжалва това решение пред Bayerisches Verwaltungsgericht München (Административен съд на провинция Бавария, Мюнхен, Германия). Той смята, че Bundesamt неправилно се е съсредоточила върху понятието за *акт* на преследване, като е пренебрегнала *мотивите* за преследване. Bundesamt е приложила неправилно принципите на международното наказателно право при оценяването на неговото искане за убежище. Поради това неправилно е заключила, че на лице, което отказва да изпълнява военна служба, може да се признае статут на бежанец, само ако то може да докаже, „по несъмнен начин“, че при оставане във въоръжените сили е щяло да извърши наказуемо по международното наказателно право деяние. При тези обстоятелства Bayerisches Verwaltungsgericht München задава няколко въпроса, с които иска указания относно значението на член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването. Тази разпоредба гласи, че преследване или наказание за отказ да се изпълнява военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на военни престъпления, е акт на преследване за целите на Директивата за признаването. Основният въпрос е дали член 9, параграф 2, буква д) е приложим за лице в положението на г-н Shepherd и ако е приложим, как трябва да се оценява неговият случай.

В своето заключение днес генералният адвокат Eleanor Sharpston обсъжда тези въпроси. Тя е на мнение, че думите „...когато *военната служба би предполагала* [извършването на военни престъпления]“ в член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването трябва да се тълкуват в смисъл, че всички военнослужещи, включително лицата, които предоставят логистична и техническа подкрепа, като например техниците по поддръжката на хеликоптери, влизат приложно поле на тази разпоредба. Нищо в текста на Директивата за признаването не ограничава тези думи само до участващия в бойни действия личен състав. Това мнение е в съответствие с основната цел на Директивата за признаването да бъдат определени тези лица, които са принудени от обстоятелствата да търсят закрила в Европейския съюз и които наистина се нуждаят от нея.

Генералният адвокат смята, че преценката на въпроса дали такова лице „би“ било въввлечено да участва в извършването на военни престъпления е трудна, защото изисква националните органи да разгледат действия и последиците от действия, които все още не са предприети.

Тази оценка е коренно различна от разследването *ex post*, което се провежда в наказателното производство. Тук националните органи трябва да преценят дали е налице пряка връзка между действията на съответното лице и разумната вероятност да бъдат извършени военни престъпления, такава, че да е възможно въпросното лице да бъде въввлечено да участва в извършването на военни престъпления, защото неговите действия съставляват необходим елемент от тези престъпления.

Що се отнася до въпроса дали г-н Shepherd отговаря на изискванията за предоставяне на статут на бежанец по смисъла на Директивата за признаването, трябва да има връзка между мотивите, изброени в директивата, и актовете на преследване, определени в член 9. При преценката дали г-н Shepherd принадлежи към определена социална група националните органи трябва да вземат предвид дали убежденията му относно въпросния конфликт са достатъчно неоспорими, сериозни, последователни и важни. Това тези органи трябва да преценят дали с оглед на материалите, с които разполагат, е разумно да се предположи, че в САЩ на лица в конкретното положение на г-н Shepherd се гледа различно и са предмет на специално третиране в обществото като цяло.

По въпроса дали трябва въпросният конфликт основно или системно да включва извършването на деяния като военни престъпления или е достатъчно търсещият убежище да докаже, че в единични случаи въоръжените сили, към които принадлежи, са извършвали такива деяния, генералният адвокат Sharpston заявява, че нито една от двете алтернативи не е от определящо значение за прилагането на член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването. Това, което има значение, е вероятността молителят да бъде изложен на риск да извърши военни престъпления. Не е необходимо да се установява по несъмнен начин, че може да се очаква да бъдат извършени нарушения на международното наказателно право. Генералният адвокат подчертава, че Статутът на Международния наказателен съд не е приложим при тази преценка.

Генералният адвокат Sharpston изразява становище, че съществуването на национални или международни механизми за съдебно преследване на военните престъпления по принцип може да е възпиращ фактор за извършването им. Тъжен, но неизбежен факт обаче е, че въпреки възможното съществуване на такива механизми понякога в разгара на конфликта се извършват военни престъпления. Следователно, за да има член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването каквато и да е стойност като средство за предоставяне на възможност за намиране на сигурно убежище за лицата, за които съществува опасност да бъдат принудени да участват в извършването на военни престъпления, той трябва да функционира независимо от това дали съществуват национални или международни механизми за преследване и наказване на военни престъпления и дали те се използват.

По отношение на въпроса дали може да има позоваване на член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването дори когато военните действия са одобрени от международната общност или се провеждат в съответствие с мандат на Съвета за сигурност на ООН, генералният адвокат смята, че наличието на такъв мандат не премахва необходимостта от извършването на преценка съгласно Директивата за признаването, както и не влияе на резултата от нея. Също така това не изключва само по себе си възможността да са били извършени или да бъдат извършени военни престъпления.

С последния си въпрос относно тълкуването на член 9, параграф 2, буква д) от Директивата за признаването германската юрисдикция иска да се установи дали, преди да може да се позове на тази разпоредба, молителят трябва да е преминал процедурата по общия ред за отказ от военна служба, предвидена в неговата национална система. Дали такава процедура съществува е въпрос, който националните органи трябва да преценят с оглед на фактите и обстоятелствата по разглеждания случай. Според генералния адвокат няма основателна причина, поради която лице в положението на г-н Shepherd да се разглежда като отговарящо на изискванията за получаване на статут на бежанец на основание преследване, което той е можел да избегне, без да прави компромис със своите убеждения, ако бе подал молба за отказ да изпълнява военна служба съгласно приложимите национални правила. Обратно, ако като военнослужещ въз основа на отказа си да бъде разпределен в Ирак той е щял да бъде лишен от възможността да поиска статут на лице, което отказва да изпълнява военна служба, фактът, че той не е подал молба за такъв статут, не може да има отношение към молбата му за статут на бежанец.

Накрая, Bayerisches Verwaltungsgericht München иска да се установи дали дисциплинарното уволнение от армията след налагането на наказание лишаване от свобода и отхвърлянето от обществото и неблагоприятните социални последици, които се свързват с такова наказание, представляват актове на преследване по смисъла на Директивата. При разглеждането на този въпрос генералният адвокат взема предвид, че правото да се получи статут на бежанец възниква само когато е налице връзка между акта на преследване и мотива за преследване. В това отношение всички страни, които са представили становища пред Съда (включително г-н Shepherd), приемат, че държавите могат да налагат санкции на лица от състава на въоръжените сили, които отказват да продължат военната си служба, когато тяхното дезертиране не се основава на уважителни причини, свързани със съвестта, и при условие че всички санкции и свързаните с тях процедури са в съответствие с международните стандарти. Следователно този въпрос е от значение само ако националните органи стигнат до заключението, че г-н Shepherd не е вярвал, че е изложен на

риск да извърши военни престъпления, ако отново бъде разпределен в Ирак. Производствата във военен съд и/или дисциплинарното уволнение от армията несъмнено попадат в обхвата на Директивата. Молителят обаче трябва да докаже, че тези мерки са дискриминационни сами по себе си или се прилагат по дискриминационен начин. Тъй като г-н Shepherd се позовава в претенцията си на преследване заради принадлежността си към определена социална група, при извършването на тази преценка трябва да се вземе предвид дали в САЩ съществуват социални групи, които са сравними с тази, към която г-н Shepherd твърди, че принадлежи, дали е по-вероятно неговата група да бъде обект на дискриминация, отколкото сравнимата група, както и дали може да се обоснове явна разлика в третирането. При липсата на каквито и да е доказателства по делото, които да показват, че подобна дискриминация би била от значение в случая, националните органи следва да направят необходимата подробна преценка на фактите и обстоятелствата, за да установят истинското положение.

Невъзможно е също да се посочи абстрактно дали евентуално съдебно преследване би било несъразмерно или дискриминационно, или дали вероятно наказване на г-н Shepherd, ако той бъде осъден за дезертьорство, би било несъразмерно и следователно би намерила приложение Директивата. Като цяло при преценката дали преследването или наказанието за дезертьорство е несъразмерно, е необходимо да се вземе предвид дали тези действия надхвърлят необходимото за съответната държава, за да упражни тя законното си право да поддържа въоръжена сила. В крайна сметка тези въпроси отново следва да бъдат преценени от националните органи с оглед на обстоятелствата по делото.

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключениеето на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предложат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на заключението е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 3708

Кадри от прочитането на заключението са достъпни на [„Europe by Satellite“](#) ☎ (+32) 2 2964106